RIMNieuws

Nummer 33 - 1ste kwartaal 1996

Driemaandelijks tijdschrift - Afgiftekantoor Mechelen 1 - V.U. Frans Geys, Zoutwerf 14, 2800 Mechelen

Editoriaal

Groen-Water-Troebels

De gemachtigde ambtenaar van Stedebouw Antwerpen, Raymond Van de Sande, heeft de knoop doorgehakt. De aanvraag van de kerkfabriek van Sint-Rombouts, om de dekenij en de twee belle-epoquewoningen naast het "Groen Waterke" te slopen en te vervangen door een banaal maar speculatief interessant appartementsgebouw (een dekenij en elf appartementen) is goedgekeurd. Omdat de kerkfabriek een openbaar bestuur is komt de bevoegdheid voor de aflevering van de vergunning de gemachtigde ambtenaar toe. Het stadsbestuur kan in een dergelijk geval enkel advies geven.

En de gemachtigde ambtenaar oefent die macht dan ook ten volle uit. Hij heeft alle ondertekende petitieformulieren, alle bezwaarschriften en alle ongunstige adviezen van de stedelijke commissie voor monumentenzorg en van het college voor burgemeester en schepenen zonder meer naast zich neergelegd. Het hele maatschappelijke debat dat naar aanleiding van de afbraakdreiging aan het "Groen Waterke" ontstaan is, en daarbij de algemene Mechelse verontwaardiging over deze inbreuk op onze historische stad, wordt nu met één pennetrek als een bagatel afgewimpeld. Dit lijkt ons weinig democratisch. Wil de Vlaamse administratie immers geen glazen huis zijn? En stelt bijvoorbeeld het structuurplan Vlaanderen de inspraak niet voor als één van de hoofdelementen van een duurzame ruimtelijke ordening?

De gemachtigde ambtenaar is wettelijk verplicht, wanneer het schepencollege ongunstig adviseert, zijn gunstige beslissing omstandig te motiveren. Op het eerste gezicht lijkt dat ook gebeurd te zijn, maar een analyse van de aangevoerde argumenten wijst al snel op het tegendeel.

De huidige woningen, waarvoor de bouwaanvraag werd ingediend in 1912, zouden geen culturele, esthetische of historische waarde hebben en de financiële lasten om de gebouwen aan te passen aan de hedendaagse woonbehoeften zouden ruimschoots de kosten van nieuwbouw overschrijden. De argumenten die de gemachtigde ambtenaar aanvoert om deze motivering te ondersteunen zijn soms tergend, soms lachwekkend, maar in elk geval nooit ter zake.

De gemachtigde ambtenaar stelt dat Marcel Kocken in zijn 'Gids voor Oud en Groot Mechelen' geen interesse vertoont voor de huizengroep. Dat is juist , maar dat betekent niet dat de huizen geen historische of esthetische waarde hebben. Het boek van Marcel Kocken vertelt veel, maar uiteraard niet alles. En de auteur heeft dat ook nooit beweerd volledig te willen zijn. Hij vertelt wat de toerist kan boeien maar verkondigt geen stedebouwkundige standpunten. Overigens steunt de auteur RIM in haar pogingen de sloping te verhinderen en heeft hij zelf een bezwaarschrift ingediend tegen de bouwplannen, omdat die het waardevol stadsgezicht onherroepelijk zouden schenden.

Ook Alfred Ost heeft de huizen nooit afgebeeld in zijn fascinerend oeuvre. Maar dat argument van de gemachtigde ambtenaar raakt kant noch wal. Ost maakte een hele reeks postkaarten over Mechelen in de periode 1910 - 1913. Hij was bezorgd om de wijze waarop het oude Mechelen in versneld tempo de plaats moest ruimen voor de ambities van de moderne samenleving. Hij had oog voor het detail, en zag zeer goed in dat de leefbaarheid van de stad bij haar bewoners en bij de diversiteit van het natuurlijk en cultureel erfgoed lag. Zijn postkaarten zijn tegelijkertijd een poging om het bedreigde erfgoed voor de eeuwigheid vast te leggen en een protestactie om de burgers van Mechelen wakker te schudden. Zijn denken over stedelijke kwaliteit was zijn tijd ver vooruit en is verwant met een stedelijke visie die door ondermeer RIM wordt verdedigd. Op de postkaarten die de kunstenaar van de omgeving van het 'Groen Waterke' heeft gemaakt in 1912 zijn de bewuste huizen inderdaad niet te bespeuren, want ze stonden er nog niet. Ze waren nog in hun ontwerpfase.

Volgens de gemachtigde ambtenaar zou J. B. De Noter tenslotte zeer beperkende aandacht aan de betrokken woningen hebben besteed. En daar slaat hij de bal uiteraard opnieuw mis. Deze grote illusionist heeft zelfs geen enkele aandacht voor de gebouwen betoond. De kunstenaar was echter niet bereikbaar voor commentaar. Hoe zou dat komen? Zou zijn fax of GSM defect zijn? Of zou het misschien mogelijk zijn dat de man, geboren in 1786, al overleden was voor de bouw van de huizen aan het 'Groen Waterke'? Maar goed, een zeurpiet die over zo een bijkomstigheid valt. De schilder overleed in 1855, een halve eeuw vóór de bouw van de huizen.

De stelling van de gemachtigde ambtenaar dat nieuwbouw noodzakelijkerwijze goedkoper is dan renovatie is uit de lucht gegrepen. Talrijke praktijkvoorbeelden bewijzen het tegendeel. Waar het hier om draait is natuurlijk de commerciële meerwaarde die de kerkfabriek hier kan realiseren. In de oude gebouwen kan men inderdaad geen elf appartementen onderbrengen. En uiteindelijk draait alles daarom.

De bestaande gebouwen zouden geen culturele, historische of esthetische waarde hebben. Veel Mechelaars, waaronder velen in deze materie gespecialiseerd zijn, en ook verontwaardigde mensen van buiten Mechelen, zijn nochtans een andere mening toegedaan. De huizen zijn tevens opgenomen in de publicatie 'Bouwen door de eeuwen heen', de inventaris van het cultuurbezit in België, deel 9n, stad Mechelen - binnenstad van 1984. In tegenstelling tot het boek van Marcel Kocken wordt dit werk door de stadsdiensten als een soort 'bijbel' gehanteerd in de beoordeling van historische architectuur te Mechelen. De stedelijke commissie voor monumentenzorg (waar de gemachtigde ambtenaar ten andere deel van uitmaakt) erkent eveneens de waarde van de gebouwen.

De gebouwen staan trouwens niet op zichzelf. Het monumentenjaar 1975 voerde reeds de slogan: 'Een monument staat niet alleen'. Belangrijke monumenten, zoals de refugie van Sint-Truiden bij het 'Groen Waterke', krijgen slechts betekenis binnen de algemene context waarin ze zich bevinden. En die is hier uitermate belangrijk. De hele omgeving van het 'Groen Waterke' is bij ministerieel besluit overigens beschermd als stadsgezicht, en het beschermingsdossier maakt wel degelijk gewag van de zichtbepalende waarde van de huizen. Waarom de minister uiteindelijk de machtiging voor een sloping heeft verleend is ons dan ook een raadsel.

De heer Van De Sande besluit zijn gemotiveerd betoog met een merkwaardige theorie. Recht tegenover de te slopen woningen staat immers een lelijk schoolcomplex van drie verdiepingen, met opvallende kunststoframen. Het ontworpen gebouw heeft meer kwaliteiten dan dit schoolgebouw. Ook in de verdere omgeving staan er nog lelijke nieuwe gebouwen. Deze gedachtengang impliceert een soort opvultheorie tussen lelijke bouwwerken, waarbij de slechte smaak de norm wordt. De resultaten van een dergelijke theorie zijn zichtbaar aan onze 'Vlaamse' kust. De

gemachtigde ambtenaar zou nochtans moeten weten dat de opvulregel is afgeschaft!

Uit het voorgaande mag blijken dat de motivatie van de gemachtigde ambtenaar met betrekking tot het afleveren van de bouwvergunning aan de kerkfabriek van Sint-Rombouts geen steek houdt. We wensen het stadsbestuur van Mechelen dan ook nog veel moed en volharding toe.

Restauratie Integratie Mechelen v.z.w., februari 1996.

De stad: Maatschappijspiegel of Spiegelpaleis?

Een zonnebril met spiegelglas verstopt de blik in de ogen. Dat kan een bescherming zijn voor wie zich sterker wil voordoen dan hij is. Maar een gesprek voeren met zo iemand roept steeds een gevoel van onbehagen op. Je tegenspreker ziet zonder gezien te worden, peilt onbeschaamd naar je emoties, zonder zelf iets bloot te geven. Ongetwijfeld gaat het om een algemeen aanvaarde vorm van voyeurisme. Het zonnebrilglas is koel en hard, een ongewenste spiegel.

De stad is een spiegel van de maatschappij. De evolutie van menselijke verhoudingen en aspiraties wordt weerspiegeld in de gebouwen, straten en pleinen van de stad. Deze spiegel, die stad heet, geeft ons verschillende toegangspoorten tot onze mentaliteitsgeschiedenis en toont ons de mechanismen die de maatschappij bewegen. Maar er is wat aan de hand met die symbolische spiegel. Gebouwen, straten en pleinen lijken hun spiegelfunctie wat al te letterlijk op te nemen. Ze verhullen zich hoe langer hoe meer in reflecterende ramen en gevelmaterialen. De stad lijkt steeds meer op een spiegelpaleis. De associatie met de zonnebrilglazen is nooit ver weg. Dergelijke gebouwen zijn zwaar en dominant. Enkel de spiegels vallen op en doen pijn aan de ogen zodat we onze blik afwenden. We zien de spiegel van de maatschappij niet meer. Ook in Mechelen komt dat sterk

reflecterend glas, zowel bij nieuwbouw als bij verbouwingen, steeds meer te voorschijn.

De diversiteit van de stad en bijgevolg ook de beleefbaarheid ervan is gediend met een grote afwisseling in ruimtelijke aanleg en architectuur. Een kwaliteitsvolle stedelijke architectuur moet streven naar een grote belevingswaarde voor zowel de gebruiker als de voorbijganger. Daarbij zal een voortdurende dialoog tussen 'binnen' en 'buiten' van cruciaal belang voor de wederzijdse betrokkenheid. Deze 'binnenstebuiten'-spanning leidt immers tot de integratie van de architectuur in de stad. Een wandeling door en rondom onze gotische kerken illustreert treffend deze historisch gegroeide relatie tussen de stad en haar gebouwen.

In de historische architectuur is reeds gebleken hoe groot de rol in dit verband is van de visuele toe- en uitgangen van gebouwen, met name de raampartijen, de vensters, het glas. De keuze van het juiste glas levert een enorme meerwaarde op. Aangepast glas draagt bij tot de subtiliteit van de grens tussen binnen en buiten. Glas is deels een doorkijk, deels een weerspiegeling, glas is kijken en bekeken worden, in alle mogelijke variaties en verschillend naargelang van het seizoen en het tijdstip van de dag. Glas is beweging in de stad, een werkelijke afwisseling in de dimensies van tijd en ruimte. Deze waarde wordt nog versterkt door de keuze voor industrieel of geblazen glas en door het gebruik van al dan niet transparante gordijnen, raamblinden of rolluiken. Ook het spel van licht en kleur is daarbij van groot belang. Gekleurd glas in lood heeft niet enkel beeldende waarde, het regelt lichtinval en speelt met het zonlicht een spel van wisselende stemmingen. Zelfs de kleur, de vorm, de breedte, het materiaal van raamprofielen domineren gebouwen. Zo worden bij steeds meer modernistische gebouwen uit het interbellum de smalle metalen raamprofielen vervangen door lompe en schreeuwerige PVC-ramen, zodat alle verhoudingen in de gevels worden scheefgetrokken. De dokterswoning op de hoek van de Willem Geetsstraat en de Vaartdijk is daar een treffend voorbeeld van.

Elk tijdperk heeft zo zijn eigen kenmerken. De kruisramen van de 17e eeuwse woningen in het Groot Begijnhof tonen ons bijvoorbeeld aan hoe subtiel het spel van lichten en zichten toen reeds kon gespeeld worden. De talrijke 18e eeuwse gevels van Mechelen, veelal opgetrokken met de steun van de toen vooruitstrevende stadsmagistraat, laten een vrij letterlijke

interpretatie van de eeuw van de verlichting uitschijnen. Veel donker gekleurd glas in lood in de volgende eeuwen geeft de schroom weer van mensen die plots met een teveel aan licht binnens(slaap)kamers werden geconfronteerd. In de jaren twintig en dertig worden gebouwen veel functioneler benaderd en zijn ramen dikwijls niets meer dan gaten in de muren die licht moeten binnenstromen. Eenvoudige elegantie is daar dikwijls het gevolg van. In dezelfde periode bereikt de glas-in-lood-kunst een zeldzaam hoogtepunt. Vooral winkel en cafépuien, maar ook heel wat privé-woningen leggen daar in stilte getuigenis van af. De wereldexpositie van 1958 brengt onze maatschappij in een euforische stemming. Alles kan, de techniek en de wetenschap staan borg voor de vooruitgang en het geluk van de mens. In Mechelen pronkt vooral het stationsgebouw van architect Van Meerbeeck met dat in onze ogen zo naïef geloof in een heilzame toekomst. Al vanaf de indrukwekkende maar sombere Brusselpoort komen de mozaïeken ons tegemoet. Zowaar een schitterende tegenstelling. Het optimisme was zo groot dat gebouwen werkelijk transparant werden en zichzelf in de grootst denkbare openheid in het stadsbeeld durfden weerspiegelen. Hopelijk begaat men met de heraanleg van het stationsplein niet de fout de lokettenhal aan het zicht van de stedeling te onttrekken.

Vandaag is die optimistische open sfeer volledig verdwenen. De administratie pretendeert wel een glazen huis te zijn, maar verkiest toch maar het gebruik van spiegelglas. In de hele immobiliënwereld wordt deze houding ondersteund. Wat heeft men eigenlijk te verbergen? In Brussel is de situatie werkelijk tergend en roekeloos geworden. Grootschaligheid en monofunctionaliteit wordt er verstopt achter nepgevels of pseudo-historiche gevels. Monumenten worden er van binnenuit uitgevreten en krijgen een glanzende afwerking. Juist die valse schittering moet verhinderen dat we binnen kijken en naar de kern van de zaak gaan. Maar ook in een stad als Mechelen is de dreiging reëel dat kijken en bekeken worden eenrichtingsverkeer geworden is. Een analoge horloge, in tegenstelling tot een digitale, laat ons toe de onderverdeling van de tijd op een oneindig aantal manieren te interpreteren. In de digitale wereld is alles dualiteit. Nul of één, wel of niet, wit of zwart, binnen of buiten, zonder schemerzones. Het spiegelglas beantwoordt volkomen aan deze verschraalde blik op de realiteit en vormt een karikatuur van de menselijke leefomgeving: het spiegelpaleis van de verveling.

Zowel bestaande als nieuwe gebouwen worden te pas en te onpas met spiegelglas afgesloten van de stedelijke werkelijkheid. Neem nu het OCMW-rusthuis aan de Hendrik Speecqvest. Ook daar moet het vroegere optimisme dat vooral in de transparante traphallen tot uiting kwam wijken voor een politiek tegen pottekijkers. Het speelgoedmuseum is gehuisvest in een prachtig interbellumgebouw. De recente renovatie van de gevels heeft daar ongetwijfeld de aandacht op getrokken. Het verdienstelijke museum sleepte zelfs de (gedeelde) eerste prijs voor gevelverfraaiing in de wacht. Maar waarom was het weeral nodig om de elegante raampartijen te vervangen door zware donkere spiegels? Nieuwe appartementsgebouwen zoals zij ondermeer opduiken in de Hanswijkstraat en aan de Schuttersvest bevestigen deze trend in de woningarchitectuur.

Restauraties en nieuwbouw met oog voor de specifieke waarde van zorgvuldig uitgekozen glaspartijen tonen toch voldoende de kwaliteitsvermeerdering aan die ze op die wijze teweegbrengen. Het huis 'Michiels' op de Korenmarkt is dankzij het met vakmanschap geblazen glas een fascinatie om naar te kijken. We maken graag onze bedenkingen bij het satirische imitatie-karakter van de nieuwe vleugel van het Sint-Romboutscollege, ontworpen door architect Marc Jonckers, maar de heldere glaspartij, de transparantie van vooral de dakverdieping, levert een aantrekkelijk en vooral eerlijk beeld op. En wat bijvoorbeeld architect Jan Van Den Berghen gepresteerd heeft door voor de OCMW-bejaardenwoningen in de Guldenbodemstraat een heldere centrale traphal te voorzien is een sterke stimulans voor de noodzakelijke sociale contacten, niet alleen binnen het gebouw, maar ook in relatie tot de hele straat.

Laten we hopen dat ons tijdperk niet de geschiedenis zal ingaan als dat van de isolatie, van het terugwerpen van de mens op zichzelf, van de valsheid in geschrift, onder andere dus door vensters te suggereren die geen vensters zijn. Het gaat om veel meer dan het niet naar binnen mogen kijken. Op de plaats van vensters zitten spiegels die geen spiegels zijn, maar kijkgaten van binnen naar buiten: spiedspiegels, een omgekeerde peep-show. Niemand, ook niet de narcist, zelfs niet de exhibitionist, kan zich in deze verwarring thuisvoelen. Elk raam wordt een frustratie, elke spiegel een bedreiging.

Het kan niet de bedoeling zijn dergelijk sterk reflecterend glas, zeg maar spiegelglas, in onze oude of nieuwe gebouwen te tolereren. Het zou de stad compleet onleefbaar maken. Het resulteert in gevelwanden die duizendmaal erger zijn dan blinde muren. "Big Brother is watching you", en wat je zelf ziet is uiteindelijk niets anders dan de misvormde weerspiegeling van een weerspiegeling, een oneindige blik op verveling en schizofrenie. Het is dringend tijd om dit toekomstbeeld af te wenden. Het stadsbestuur kan er iets aan doen.

Patrick Egels

Bezwaarschrift Aanvraag van de N.V. GEMEENTEKREDIET aan de Brusselpoortstraat 29 - 31, tot het bouwen van een nieuw kantoor na sloping van de bestaande constructie.

Kenmerk Stad Mechelen: 691/95.

Restauratie Integratie Mechelen v.z.w. wenst een bezwaarschrift in te dienen tegen de bovenvermelde bouwaanvraag, rekening houdende met de volgende argumenten.

- Het bouwaanvraag dossier is onvolledig, aangezien de plannen van de bestaande toestand ontbreken. Op die wijze kan geen juiste vergelijking gemaakt worden van het bouwvolume vóór en na de voorziene bouwwerken.

- Ondanks deze vaststelling lijkt het erop dat het bouwvolume, noch in de hoogte, noch in de diepte sterk wordt uitgebreid. Bijgevolg moet het architecturaal mogelijk zijn de voorziene nieuwe functie in het bestaande complex onder te brengen.

- Het bestaande gebouw heeft een belangrijke architecturale waarde. Het gebouw wordt vermeld in de 'Bouwen door de eeuwen heen', de inventaris van het cultuurbezit in België, deel 9n, stad Mechelen - binnenstad, en wordt omschreven als een imposant hoekpand in sobere Art Decostijl. Gelet op het feit dat deze stijl heden nog meer waardering geniet dan in de periode dat de inventaris werd samengesteld (1984), en dat er sindsdien reeds heel wat interessante interbellumgebouwen uit het Mechels stadsbeeld zijn verdwenen, is de opname van het gebouw in dit boek van grote betekenis.

- Het uitzicht van de bestaande gevel is, op enkele kleine aanpassingen in de raamverdeling na, ongeschonden gebleven. In die zin gaat het hier dan ook om een voor die tijd typerende cafépui. De verhoudingen in de voorgevel zijn evenwichtig en aangepast aan de omgeving, en worden ondersteund door de spaarzame maar subtiele art deco versieringen.

- Het bestaande gebouw sluit perfect aan bij de sfeer van de Plaisance-brug. Het gaat hier om een omgeving die van oudsher een belangrijke uitvalsweg van de stad is. Deze strategische overgang over de Leuvense Vaart heeft hier een apart caféleven doen ontstaan. Op dit ogenblik getuigen daarvan nog het café 'Leyden', het café 'Plaisance' en het hotel 'Gulden Anker'. Al deze gebouwen zijn, gesitueerd op belangrijke straathoeken, beeldbepalend en van grote architecturale kwaliteit voor dit stadsgezicht. Een dergelijke langzaam gegroeide verhouding mag niet verstoord worden door de afbraak van één van de beeldbepalende elementen ervan.

- In de onmiddelijke omgeving van het met afbraak bedreigde pand staan veel woningen van vlak na de eeuwwisseling en van het interbellum. De buurt biedt een palet aan van de diverse stijl- en woonopvattingen uit die periode: art nouveau, art deco, cottage, nieuwe zakelijkheid... Het bedreigde gebouw maakt een onvervangbaar deel uit van deze stedelijke context.

- De voorziene nieuwbouw is van een sobere vormgeving die formeel verwijst naar de modernistische architectuur van het interbellum. Het parement van de gevels zou in rood metselwerk zijn. Dat zou in tegenstelling staan tot de omgevende gebouwen die ofwel gepleisterd zijn, ofwel in de toekomst moeten bepleisterd worden. Bij de interbellumgebouwen in deze buurt die wel baksteen als gevelmateriaal vertonen is het metselverband en de patine overigens totaal verschillend van hetgeen vandaag de dag gebruikelijk is. Een onevenwichtige verwijzing naar de modernistische architectuur is hier bijgevolg misplaatst, zeker gelet op het feit dat men hier over een authentiek interbellumgebouw beschikt.

Om al de hierboven vermelde redenen verzoekt RIM het College van Burgemeester en Schepenen van de stad Mechelen de bouwvergunning van de N.V. GEMEENTEKREDIET te weigeren en het behoud van het bestaande gebouw ook in de toekomst veilig te stellen.

Patrick Egels

Gewicht in de schaal voor de monumentenzorg in Vlaanderen :

RIM sympatisanten en Stichting Vlaams Erfgoed Het nut van uw lidmaatschap heeft zich vooral concreet laten voelen op lokaal niveau. M.a.w. door uw lidmaatschap wordt de vereniging geloofwaardiger en kan RIM namens een niet te verwaarlozen deel van de bevolking haar mening laten horen. Strijden op lokaal vlak is zeer belangrijk en daarvoor genoten we reeds jaren uw steun. U weet echter dat RIM ook tracht om op gewestelijk niveau druk uit te oefenen om meer aandacht te schenken aan o.a. monumentenzorg.

RIM werd hiervoor lid van de VCM (Vlaamse Contactcommissie Monumenten), waar er overleg gepleegd wordt met andere monumenten verenigingen. RIM is als vereniging ook lid van SVE (Stichting Vlaams Erfgoed). We zegden het reeds in de vorige nieuwsbrief, SVE moet de interesse en het breder maatschappelijk draagvlak dat ontstond n.a.v. de jaarlijkse Open Monumentendagen concretiseren en organiseren.

Als voorzitter van RIM wil ik een oproep doen om U en uw familie lid te maken van SVE. Want door uw lidmaatschap van RIM heeft U bewust gekozen om uw stem te laten horen en deel te nemen aan het monumentengebeuren in Vlaanderen.

Door uw lidmaatschap van SVE kan U nu uw stem laten horen op gewestelijk niveau want hoe meer leden voor SVE, hoe meer middelen ze krijgt om haar doelstellingen te realiseren maar ook hoe meer de politici van onze gewestelijke regeringen met de monumentenzorg zullen moeten rekening houden.

PS: Wist U reeds dat SVE na 3 maand reeds 1750 leden telde (waaronder reeds verschillende RIM-ers)

Guy Bertrand

Werken aan de grootstad-problemen

Leven in de grootstad brengt heel eigen -complexe- problemen mee. De vzw Gemeenschappelijke Gezondheid heeft de milieu- en leefproblemen die inherent zijn aan grote steden in breder verband geplaatst en de interactie onderzocht tussen milieu, gezondheid, huisvesting, verkeer en economie. De resultaten van het onderzoek -dat betrekking heeft op Antwerpen- werden gebundeld in het boek 'Leven in de grootstad'.
De auteurs -onder wie heel wat gereputeerde wetenschappers- beperken zich niet tot een analyse van de toestand hic et nunc. Ze geven ook heel konkrete aanbevelingen om de stad leefbaarder te maken. Aanbevelingen die nuttig kunnen zijn voor àlle steden.
Professor De Brabander (UFSIA) neemt de sociale-economische relaties tussen een stedelijke kern en zijn omgeving onder de loep. Die relaties worden alsmaar intenser, waardoor ondermeer vervoersstromen worden gegenereerd. Ook op demografisch vlak is er heel wat beweging tussen kern en omliggende regio: jongere gezinnen met kinderen zijn duidelijk meer vertegenwoordigd in de suburbane zones, terwijl bevolkingsgroepen die moeten leven met een laag inkomen, de kernstad opzoeken. Een prangend probleem: de 'arme' steden en de 'rijke' randgemeenten. De auteur pleit voor een aanpak die het niveau van de kernstad overstijgt. Hij verwijst hierbij naar het Nederlandse concept "stadsregio" en het Franse "communautés urbaines". Verder komt ook de ruimtelijke ordening uitgebreid aan bod. De synthesenota Globaal Structuurplan Antwerpen wordt toegelicht.
Er is in Antwerpen heel wat denkwerk geleverd over stadsplanning. Helaas ziet de realiteit er ook in de metropool heel wat minder fraai uit dan de ambitieuze en goed doordachte denkpistes. Zo is bijvoorbeeld het 'Stad aan de Stroom'-initiatief een stille dood gestorven. Aandacht wordt ook besteed aan samenlevings- en kansenbeleid, gezondheid in de grootstad en het leefmilieu in de grootstad.
Het boek besluit met een 'case study'. De problemen van het 'probleemgebied' Noordoost Antwerpen worden nauwkeurig in kaart gebracht en oplossingen worden aangedragen.
'Leven in de grootstad' werd uitgegeven door de vzw Gemeenschappelijke Gezondheid. Het boek telt 363p. Voor meer informatie: Gemeenschappelijke Gezondheid vzw, Uitbreidingstraat 506, 2600 Antwerpen. Tel. 03/ 230 92 32.

Gratis grafzerken? Reeds herhaalde malen werd in deze kolommen de problematiek van de historische grafzerken op het Mechelse kerkhof aangekaart. Oude grafmonumenten, die dikwijls zeer waardevol zijn, geraken in verval wanneer de betrokken families uitsterven en worden zelfs met afbraak bedreigd wanneer de voormalige "eeuwigdurende koncessies" niet langer worden vernieuwd.

De stad Gent heeft in dit kader een origineel initiatief genomen. Grafzerken waarvan de koncessie vervallen is, worden gratis ter beschikking gesteld van nieuwe belangstellenden. De oude stoffelijke overschotten worden overgebracht naar het ossuarium, en nieuwe lijkkisten kunnen worden bijgezet.

De gratis koncessie komt evenwel met een onderhouds- en restauratieplicht: binnen de zes maanden moeten de graftekens terug in staat worden gesteld. Een dergelijke opknapbeurt komt evenwel beduidend goedkoper uit dan de aanschaf van een nieuw grafmonument.

De Gentse maatregel is een afkeer van de vroeger heersende "wegwerpmentaliteit" en getuigt van inzicht in het belang van de funeraire archeologie.

Een te Mechelen na te volgen voorbeeld?

Peter Van den Bossche

Een na te volgen voorbeeld voor de Wafelijzerbrug te Mechelen...

De zogenaamde Herderbrug over het Boudewijnkanaal te Dudzele stamt uit de eerste bouwfase van de haven van Zeebrugge, ongeveer een eeuw geleden. Aanvankelijk diende ze slechts om landbouwers toe te laten het kanaal over te steken.

De smalle éénvaksbrug werd echter te klein voor het hedendaagse verkeer, en een groter exemplaar werd aangelegd. De oude brug moest verdwijnen om de verbeteringswerken aan het kanaal toe te laten.

Schroothandelaars boden zich reeds aan om 110 ton prima oud ijzer op de kop te tikken...

De merkwaardige metaalconstructie werd echter van de sloop gered door de elektriciteitsmaatschappij Electrabel, die het gevaarte opkocht en via een ponton liet overvaren naar haar nabij het kanaal gelegen centrale, waar de brug zal geïntegreerd worden als toegang tot het hoofdgebouw.

Een prachtig initiatief, dat de waarde van het industrieel patrimonium erkent!

Een na te volgen voorbeeld voor de Wafelijzerbrug van Nekkerspoel!

Statuten V.Z.W. RIM (B.S. 04/01/96)

Inhoudstafel RIM-Nieuws 33

Editoriaal 2
Groen-Water-Troebels.....4
Maatschappijspiegel of Spiegelpaleis? 7
Bezwaarschrift.....12
Stichting Vlaams Erfgoed.....15
Bescherming "Het Zegel".....16
Werken aan de grootstad-problemen.....18
Gratis grafzerken?.....20
Een na te volgen voorbeeld voor de Wafelijzerbrug.....22
Statuten V.Z.W. RIM 24

Doelstellingen RIM V.Z.W.

RIM V.Z.W. (Restauratie Integratie Mechelen) is een vereniging die bekommerd is om de toestand van het Mechels roerend en onroerend kultureel erfgoed.
Omdat zij vindt dat dit erfgoed niet altijd juist gewaardeerd wordt, moet er iets gedaan worden om de situatie te verbeteren.
RIM V.Z.W. zal vooral aandacht hebben voor het architekturale en stedebouwkundige patrimonium in groot Mechelen zonder daarom ander kultureel erfgoed uit te sluiten.
RIM V.Z.W. wil sensibiliseren om waardevolle oude panden in stand te houden, te restaureren en te integreren. Integreren betekent ervoor zorgen dat een oud gebouw weer nuttig gebruikt wordt, weer meespeelt in de omgeving en zichzelf zo beschermt tegen verwaarlozing.
RIM V.Z.W. wil niet gaan werken naast bestaande organisaties en initiatieven: het wil veeleer een gespreksforum worden, een uitwisselingsplatform bieden. Dit is absoluut nodig wil er een geloofwaardige en gecoördineerde aanpak komen.
RIM V.Z.W. wil zowel het grote publiek sensibiliseren als de eigenaars van waardevolle gebouwen en de overheid. Concreet wil zij het grote publiek benaderen met een regelmatig verschijnende nieuwsbrief. Er worden kontakten gezocht met eigenaars, overheid en geïnteresseerde organisaties.